

Gaziantep kadına şiddet ve intiharlar paneli raporu

Tarih: 23 Mart 2012, Cuma
Yer: Gaziantep Üniversitesi AKM Konferans Salonu /Gaziantep
Saat: 14.00-16.30
Düzenleyen: Güneydoğum Derneği
Destekleyen: Gaziantep Üniversitesi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet MUTAF - Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi

Güneydoğu'da kadın intiharlarının sosyolojik boyutu

Doç. Dr. Özkan YILDIZ – Gaziantep Üniversitesi Sosyoloji Böl. Bşk.

Ceza Hukuku Açısından Kadına Yönelik Şiddet

Yrd. Doç. Dr. Günal KURŞUN - Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Sapma Davranışlar ve İntiharlar

Yrd. Doç. Dr. Ferhan GÜNDÜZ – Çukurova Üniversitesi İletişim Fakültesi

İntihara götüren sebepler ve alınacak önlemler

Prof. Dr. Abdurrahman ALTINDAĞ - Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi

Aile içi şiddet ve çevre baskısı

Gül SAN – Gazeteci - Şanlıurfa

***

Aile içerisinde şiddetin mağduru çoğunlukla kadındır.

Kocanın karısına uyguladığı şiddet toplumda var olan ataerkil otoriteyi koruyan bir güç aracı olarak görülebilir. Ancak yine de aile içi şiddet problemi kültürel unsurlardan dolayı en güç ortaya çıkartılan problemlerdendir. Evde yaşanan evde kalmalıdır düşüncesi toplumsal olarak etkindir.

Aile içi şiddet bireysel bir sorun değil toplumsal bir sorundur. Çünkü sağlıklı bir toplum ancak sağlıklı ailelerin varlığı ile mümkündür.

Aile içerisinde yaşanan olaylar ya da ailenin huzurlu, mutlu bir aile olması hem o ailede yetişen çocukları etkilemekte hem de dolaylı olarak topluma yansımaktadır. Aynı zamanda şiddet olgusu içerisinde büyüyen erkek çocuklar bu davranışı gayet doğal olarak algılayıp, şiddetin gelecek kuşaklarda da görülmesine neden olabiliyor. Aynı şekilde kız çocukları anne idolünün etkisi ile erkeklere boyun eğme, itaat etmenin doğal bir davranış olduğunu özümsemekte, kendilerinin uğrayacakları şiddet davranışı karşısında onlar da anneleri gibi kaderci davranabilmektedirler.

Güneydoğu'da doğurganlık, kadınların statü garantisidir.

Doğum kadın bedeninde gerçekleşir. Bu nedenle, kadının statüsünü ve doğurganlığını birbirinden bağımsız olarak düşünmek olanaksızdır. Erkek egemen normların geçerli olduğu toplumlarda, kadınların toplumda var olma nedenleri doğurma kapasitelerine ve erkek çocuk doğurmalarına indirgenmiştir.

Aile içi şiddetin en acı tezahürü: Namus cinayetleri

Namus cinayetleri büyük çoğunlukla kadınlara uygulandığı için bu davranışı da kadına yönelik şiddetten sayabiliriz. Dolayısıyla erkekler açısından, kadınların kontrol altında tutulması kendi namuslarının belirlenmesinde çok önemlidir. Bu yüzden kadın cinselliğiyle bağdaştırılan namus çoğunlukla kadın üzerinden temsil edilir.

Zihniyet olarak algının genç bireylerde bile değişmediği görülüyor. Kadın intiharlarında açıklanamayan fakat intihar etmeye mecbur bırakılan, zorlanılan kadınların olduğu biliniyor fakat bu vakalar hastaneye geldiğinde şuuru kapalı olduğundan olay aydınlatılamıyor.

Kadının özgürleşebilmesi, cinsel kimliği üzerinden yaşadığı her türden bağımlılık ilişkilerinden kurtulabilmesi için öncelikle mutlak biçimde üretime katılabilmesi gerekir.

***

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ailenin korunması, kadına yönelik şiddetle mücadele ve intihara yönlendirme suçları çeşitli maddelerde düzenlenmektedir:

- TCK m.232/1: Kötü muamele

“Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

- TCK m.233/1: Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali

“Aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi, şikâyet üzerine bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

- TCK m.233/2

“Hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimseye, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.”

- TCK m.233/3:

“Velayet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadi sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddi ve manevi özen noksanlığı nedeniyle çocukların ahlak, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan ana veya baba, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

- TCK 84/4: İntihara yönlendirme

“...cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulurlar.”

Ceza hukuku sistemindeki bu düzenlemelere ek olarak adına kısaca İstanbul Sözleşmesi denen ve 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzalanan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 8 Mart 2012 tarih ve 28227 sayılı Resmî Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

"Kadına yönelik şiddet", "aile içi şiddet", "kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet" kavramlarının tanımlandığı sözleşmede şiddet, yalnızca fiziksel değil, cinsel, ekonomik, psikolojik ve ekonomik boyutlarını da içerecek şekilde tanımlamakta; sözleşmede 'kadın' sözcüğünün 18 yaşın altındaki kız çocuklarını da kapsadığı belirtilmektedir.

Konuya ilişkin en yeni düzenlemeden de bahsetmemiz gerekir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Kanunu, 8 Mart 2012 tarihinde TBMM'den oybirliği ile geçerek kabul edilmiş, 20 Mart 2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yeni kanunun son derece olumlu düzenlemeler getirdiği, daha ilk bakışta fark edilebilir. Kanuna göre, şiddete uğrayan, uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olanların korunması esas kabul edilmektedir. Yeni kanunda kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış, şiddet olarak tanımlanmaktadır. Şiddet görenler en yakın karakola, Alo 183 hattına ve 7/24 esasıyla hizmet verecek “Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi”ne başvurabilecektir. Kanuna göre, sadece şiddet gören değil, şiddeti duyan, gören, bilen herkes ihbarda bulunabilir.

Şiddete uğrayan ve koruma altına alınan kişilere geçici maddi yardım yapılacak, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetimindeki yerlere yerleştirilecek, korunan kişinin çocuğu varsa Bakanlık kaynaklarıyla kreş imkânı sağlanacaktır ki, koruma altındaki birey çalışma hayatına daha rahat katılabilir. Gerek görülmesi halinde bakanlık, açılan davalara müdahil olabilecek, mağdurlar, oluşturulacak “Şiddeti Önleme ve Takip Merkezi” aracılığıyla izlenecek, ilköğretimde müfredata “kadın-erkek eşitliği” konusu eklenecek, medyada bu konuda kamu spotları yayınlanacak, kamu kurumları çalışanlarına meslek içi eğitimler verilecektir. Mağdur erkek veya çocuk ise, onlar da kanun hükümlerinden yararlanabilir.

***

İnsanların nasıl davranması gerektiğini belirleyen normlar vardır. Bu kurallardan ayrılmalar sapma olarak değerlendirilir. Sosyal beklentilere uymayan, yani toplumda **kültürün beklediği örf, adet, gelenek ve hukuk kurallarına uygun olmayan davranışlara sapmış davranış, bu tür davranışlarda bulunan bireye de sapmış** denilmektedir.

Hukuk kurallarına uymamak hem bir sapma davranış, hem de suçtur. Sapma ve suç sıklıkla birlikte görülmekle birlikte, **her suç bir sapmadır ama her sapma bir suç olarak nitelenmeyebilir.**

Genel olarak **suç**; ceza yasalarına aykırı davranış, **suçlu** ise bu davranıştan sorumlu olan kişi olarak tanımlanılmaktadır.

Ceza açısından sapma kavramı suça nazaran daha görelidir. Çünkü suçta bireyin alacağı maddi müeyyideli yaptırımlar yasalarla önceden belirlenmiştir. Sapma da ise verilecek ceza önceden belli değildir. Bunlar ayıplama, dedikodu, alay vb. biçiminde olabilir.

Sapma ve suç bağlamında İntihar olgusunu ele aldığımızda intihara bakış açısının da toplumdan topluma ve zamana göre farklılık gösterdiği bilinmektedir

Ölen kişi tarafından ölümle sonuçlanacağı bilinerek yapılan olumlu ya da olumsuz bir eylemin doğrudan ya da dolaylı sonucu olan her ölüm olayına **intihar**, bu biçimde tanımlanan, ama ölüm sonucu doğmadan durdurulan eyleme ise, **intihar girişimi** denir.

İntihar bireyin kendisine yönelmiş olduğu bir şiddettir. Dünya Sağlık Örgütü **şiddeti**, kişinin kendisine, başka kişiye, grup ya da topluluğa karşı tehditle ya da fiili kasıtlı fiziksel güç veya gücün kullanımı olarak tanımlar. **Bu şiddet türünü diğer kategorilerden ayıran ise, suçlu (fail) ile mağdurun aynı kişi olmasıdır.** Diğer şiddet kategorilerinde suçlu ve mağdur farklı kişilerdir.

Günümüzde, dünya genelinde intihar bir suç sayılmamaktadır; fakat başkasını intihara teşvik etmek veya yardım etmek suç sayılmaktadır.

Ülkemizde de intihar suç sayılmamaktadır. İntihar girişiminde bulunan kişi, ölümden kurtulursa bir cezaya çarptırılmaz. Ancak, intihar için uyandırıcı madde kullanan veya ruhsatsız silahla intihara girişenler 6136 sayılı kanuna muhalefetten; yani uyandırıcı madde kullanmaktan veya ruhsatsız silah taşıma suçundan yargılanırlar.

Bütün bunlarla birlikte, zamana ve topluma göre değişen yaklaşımlara rağmen, günümüzde intihar bir sapma davranış olarak görülmekte ve birçok toplumda da suç gibi cezalandırılmaktadır. Günümüzde artık, intiharın sapma/ suç davranışı olarak ele alındığı ve toplumun işleyişini ve varlığını devam ettirmesinde bir risk olarak algılandığını söyleyebiliriz.

Nitekim birçok toplum, intihar eylemlerini çeşitli yaptırımlarla kontrol altına almaya çalışmaktadır.

İntihara yönelik teşebbüs ve olgular, gerçekte, kişinin çevresine yaptığı (S.O.S) yardım çağrısıdır. Bu nedenle intiharın önlenmesi için intiharın nedenlerinin ortaya konulması gerekir. İntihar ya da intihar girişimlerinin anlaşılmasında ve önlenmesinde alınacak tedbirler çok boyutlu olmalıdır. Bu geniş kategoriyi anlamlı kılmak için, diğer alt kategorilerle (yaş, cinsiyet, ölüm nedeni, ölüm şekli vb.) karşılaştırılarak durum tespitinde bulunulmuştur.

***

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde intihar davranışı üç özelliği ile ön plana çıkmaktadır: Kadın intiharlarının yüksek oranları, intihar yöntemi olarak ateşli silahların giderek daha yüksek oranda kullanılması, genç nüfustaki yüksek intihar hızları.

Güneydoğu Anadolu'daki yüksek kadın intihar oranlarına dikkat çeken çalışmalarında Abdurrahman Altındağ ve arkadaşları tarafından, 2000 yılında Batman ilinde kadın/erkek intihar oranı 1,71/1 olarak bildirilmiştir.

İntihar girişiminde bulunan kadınların sosyodemografik özelliklerine bakıldığında; 15-24 yaş arası olması, intihar girişimi öncesi stresli yaşam olayı, düşük eğitim düzeyi, işsizlik, aile desteğinin azlığı ve aile içi şiddet göze çarpmaktadır. Okuryazarlık oranının düşük olması ve kadınların önemli bir kısmının Türkçe konuşamaması, günlük hayatta çok sayıda zorlukla karşılaşmalarına neden olmaktadır. Geleneksel değerler sistemi kız çocuklarının okula gönderilmesini zorlaştırmaktadır. UNICEF rakamlarına göre, Türkiye'de kadınların ortalama eğitim süresi 8.5 yıl, İran'da 10.5 yıl, Yunanistan'da 13.5 yıldır.

Toplumda geleneksel değerler ile modernleşme arasındaki gerilimden en fazla kadınlar etkilenmekte ve çoğunluğu sosyal, ekonomik ve kültürel aktivitelere katılamamaktadır. Aktiviteleri kendi evleri ile sınırlıdır. Aile içi şiddet sıktır. Töre cinayetleri hemen her zaman kadınları hedef almaktadır. İntihar kadınlar için dayanılmaz yaşam koşullarından kaçış yolu haline gelebilmektedir.

Resmi verilere göre 90'lı yılların başından bu yana Güneydoğu'da ateşli silahlar ile intihar oranları hızlı bir artış göstermektedir. Güneydoğu'da doksanlı yıllarda olağanüstü hal uygulamalarına paralel olarak silah temin etme ve bulundurma konusunda sağlanan kolaylıklar silahlanma oranında belirgin bir artışa yol açmıştır.

İntihar olgularının %90'ından fazlasında psikiyatrik bir rahatsızlığın olduğu bilinmektedir. Yaygın bir ruh sağlığı hizmetinin psikiyatrik bozuklukların tanı ve tedavisini kolaylaştıracağı, dolayısıyla intihar hızlarını önemli oranda azaltabileceği aşikârdır. Güneydoğu'da psikiyatri uzmanı hekim sayısının az olması gözden kaçmamaktadır. Psikiyatri yatak sayısı da oldukça kısıtlıdır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde intiharla mücadelede ruh sağlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması öncelikli hedef olmalıdır. Bölgedeki psikiyatri uzmanı, psikolog ve diğer ruh sağlığı personellerinin sayısı artırılmalıdır. Yatak sayısındaki kısıtlılık da giderilmelidir. İntihar davranışı ile ilgili halka eğitimler verilmelidir. Kriz merkezleri ve intiharla ilgili danışmanlık hizmeti vermek üzere ücretsiz telefon hatları oluşturulmalıdır. Aile içi şiddetin azaltılmasına dönük tedbirlerin alınması gereklidir. Ateşli silahların temini ve bulundurulmasına dönük kısıtlamalar getirilmelidir.

***

Gaziantep İli özeline bakılacak olursa; TÜİK verilerine göre 2000 yılında 33, 2004 yılında 63, 2009 yılında 72, 2010 yılında da 67 kişi intihar etmiştir. İntihar hızı 2009 yılı için 100 binde 4.4'tür. İntihar şekilleri genellikle asma ve ateşli silahlardır. İntihar sebepleri arasında aile

geçimsizliği ve hastalık göze çarpsa da bilinmeyen sebepler ağırlıktadır. İntihar yaşı 14-34 arasında yoğunlaşmaktadır. Kadınların intihar oranları erkeklerin iki katına yakındır.

***

Bu çalışmamıza, başta her türlü desteği veren ve ev sahipliği yapan Gaziantep Üniversitesi Rektörlüđü olmak üzere, konuşmacı düzeyinde katılan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na, Gaziantep Valiliđi'ne, Şahinbey Kaymakamlığına, Gaziantep Üniversitesi'nden ve Gaziantep dışından gelerek panelist olarak katılan Akademisyen ve diğer katılımcılara, tüm emeği geçenlere saygı ve teşekkürlerimizle...

04.04.2012

Duygu Sucuka

Güneydoğum Derneği